

Máme rádi Herink

Myslíte si, že už jste v Herinku prochodili každou pěšinku? Že už vás tu nic nepřekvapí? Nebo se už tolik nudíte, že jakákoliv atrakce přijde vhod?

Pro vás všechny připravena zábavně-osvětová procházka po naší maličké vesnici. Hledejte na místech, která jsou označená na mapě, cedulky s QR kódem. Po jeho načtení se vám zobrazí zajímavosti obrázky nebo mapky z místa, na kterém právě stojíte.

Odkazy k jednotlivým zastavením na této stránce nenajdete - jestli se chcete něco dozvědět, musíte do terénu. Tak si tedy nainstalujte čtečku QR kódů do mobilu, mobil do kapsy, respirátor na obličej a vyrazte!

A aby procházka dětem lépe utekla, na každé cedulce najdete číslo stanoviště a také soutěžní písmenko. Písmenka je potřeba posbírat a složit z nich tajenku. Na prvních 10 úspěšných luštitelů čeká malá sladká odměna.

1. zastávka JZD Rudá hvězda Modletice

Zastávka s číslem 1 představuje to, co bylo po léta pro Herink nejtýpější. Zemědělství v Herinku hrálo vždy důležitou roli. Přestože se zde dařilo řemeslům, každý měl své pole, pořádný ovocný sad a zahradu pro zajištění vlastního živobytí. Pro velké sedláky představoval statek hlavní zdroj obživy. Starý dům po levé straně při příjezdu od Prahy, čp. 6., stojí na místě gruntu, jehož historie sahá nejméně do 18. století (dům, který zde stojí dnes je ale mladší, asi z r. 1888). Hospodářství se dědilo z otce na syna a mnoho generací budovalo, obdělávalo a modernizovalo, aby rodině zajistili slušné živobytí.

Tomu byla učiněna přítrž v 50. letech minulého století, kdy probíhala kolektivizace zemědělství a rodinné statky se spojovaly do Jednotných zemědělských družstev (JZD). O tom, že toto sdružování nebylo vždy dobrovolné, svědčí dobové zápisy.

Kolektivní hospodaření zpočátku dost pokulhávalo za péči bývalých zkušených sedláků. Od r. 1960 byl Herink zařazen pod správu sousedních Dobřejovic a statky začalo spravovat JZD Rudá hvězda Modletice. Největšího rozkvětu se zemědělská výroba v Herinku dočkala v 70. letech – byla vystavěna obilní sila na 240 vagónů obilí (to jsou ty ohromné modré válce), čistička a sušička obilí a další provozy přibýly v místech dnešní nové návsi nebo v areálech bývalých hospodářství. Po vrácení majetků původním majitelům v 90. letech byla většina z nich zrušena a zůstalo toto torzo, kde dnes hospodaří firma Agro Jesenice.

Kolektivizace v Herinku

Hospodář z domu čp. 6 byl spolu s dalšími sedláky z Herinku dokonce zadržen, když do družstva odmítl vstoupit a polnosti připadly JZD.

Nakonec prohrál i bitvu o dům svého rodu - v září 1952 obdržel strohý výměr: "Okresní národní výbor v Říčanech ruší vaše užívací právo k bytu v domě čp. 6 ... a zároveň přikazuje Vám byt v domě čp. 1, v obci Městečko, okres Vlašim, jehož majitelem jest stát...
Důvody: Váš dosavadní byt v domě čp. 6 v obci Herinku užíváte proti veřejnému zájmu..." A bylo vymalováno, stejně jako v dalších herinských usedlostech ...

Pak už socialistickému hospodaření nestálo nic v cestě a už v r. 1953 „byla započata stavba porodnice pro plemenná prasata v čp. 6.“

2. zastávka Zájezdňi hostinec

Dům s čp. 7 patří k nejstarším stavením v Herinku. V 18. století ho vlastnil rod Kočíků a už tehdy zde byl zájezdňi hostinec - hospoda s pokojíky na přespání. Ležel totiž na příhodném místě u Pražské cesty, která vedla z Prahy do Tábora a dále do Vídně.

V hospodě se pořádala se divadelní vystoupení místňiho hasičského sboru a také se tu slavívalo herinské posvícení, které připadalo vždy na první neděli po sv. Martinu. Následující ponděli pak chodila po vsi muzika.

Posvícení v Herinku

Pan Řehka, místňi rodák, zaznamenal ve svých vzpomínkách takovýto popis (30. léta 20. stol.):

Největším svátkem obce bývalo posvícení. Příbuzní přijížděli někdy i z daleka na tuto listopadovou neděli po svatém Martinu, aby uviděli známé, někdy i své rodiště. Předem se v každém stavení napekly koláče, zařezávaly husy, všude se uklízelo a vylepšovalo, aby hosté nemohli pomloutvat. Po dobrém obědě se posadili ke stolu a povídalo se, děti běhaly do hospody se džbánky pro pivo. Po večeri se šlo do hospody tancovat. Druhý den se pokračovalo, posvícenská ponděli bylo nazýváni "pěknou hodinkou". Odpoledne se vesnická banda muzikantů vyzbrojila nůsi a šla zahrát ke každému stavení.

Někde si domácí při muzice zatancovali, třeba na dvoře, nebo na zápraží. Muzikanti za to do nůše dostávali výslužku, někdy pár koláčů, jindy něco mastnějšího. Ba který sedlák i zlatku strčil. Když byli muzikanti dobře odměněni zahráli přídavek. Ve starších dobách jak jsem slyšel vyprávět se před obchůzkou vsi muzikanti svolávali. Obyčejně to před vlastním barákem začal hornista, troubil na svou trubku a ostatní se přidávali, ozývali každý z jiného kouta vesnice, až se sešli před hospodou, odkud obyčejně průvod doprovázený herinskými kluky vyrazil.

V roce 1934 byly před hostincem vysazeny tzv. "Švehlovy lípy". Ta nejbliže k zastávce je ale podstatně starší, v r. 1996 její stáří odhadl odborník na 150 let.

Stavení ve dvoře, které ještě před rokem bývalo restaurací, je vystavěné z kamene, který se lámal v místňích lomech ve Skalce a pod kapličkou - ale o nich ještě uslyšíte.

3. zastávka Potraviny

V přístavku ke stodole v ulici Do Višňovky (po levé straně, když se díváte k úřadu) byla umístěna prodejna potravin. Zásobovala místní obyvatele zbožím, které si sami nedokázali vyrobit nebo vypěstovat. Ještě dnes jsou zde patrné stopy po vývěsním štítu. Najdete je?

O fungování prodejny v padesátých letech se můžeme dočíst v zápisech ze schůzí MNV Herink: Prodejna není zdaleka zásobena zbožím, které je spotřebiteli požadováno." V té době šlo ale o jev více než obvyklý.

V pozdějších letech byla prodejna zrušena a do obce zajížděla prodejna pojízdná. Její stanoviště bylo na návsi - dnes prostranství na ulici Radějovická mezi č. p. 12 a 25, kde stojí křížek a zvonička.

Za povšimnutí stojí i prastará stodola naproti potravinám, která nese letopočet 1896. Na střeše byla původně jen směrová růžice s ukazatelem světových stran, současná korouhvička už novověká - instaloval ji zde nový majitel, firma Tradix Color. Dnes tato stodola patří firmě České ploty.

4. zastávka Obecní pastviny

Na místě tohoto sídliště se v minulých staletích rozprostíraly církevní pastviny (dominikál). Z okolních polí sem stékala voda do strouhy a pozemky byly často podmáčené, takže se příliš nehodily k obhospodařování a pásal se tu dobytek. Ostatně i budova dnešního obecního úřadu stojí na pilotech kvůli vysoké hladině spodní vody...

Obec měla také svého pastýře, který musel v r. 1884 splňovat v naší době už poněkud neobvyklé předpoklady. Obecní rada se usnesla

- ...na tom, aby obc. pastýř Václav Krištof pro neplnění jeho povinností by ze služby této propuštěn, a aby se na místo něho přijmul obc. pastýř pod následujícími podmínkami.*
- Musí pásati jak náleží vepřový dobytek vždy musí míti kance pohotově a sice svého vlastního, za kteréhožto povinnost obce je kus pole za obcí které též nynější pastýř užívá a 6 korců žita od zvonění klekání ráno v poledne a večer 1 kor. žita*
- Musí vykonávat okresní a obecní posílky*
- Musí opravovat silnici*
- Musí buditi spolehlivě od 9 hodin večer do 3 hodin ráno ponocovat*

(pravopis je původní)

5. zastávka Višňovka

Podél Pražské cesty, která je dnes ulicí Do Višňovky, se hojně těžil stavební kámen. Využíval se převážně pro výstavbu a opravy místních silnic, stavbu domů a hospodářských budov. Je jím zpevněna i hráz rybníka. Poslední těžba zde proběhla v r. 1925, kdy se zpevňovala cesta Do Višňovky - nezapomeňme, že Herinkem procházela významná kupecká trasa a na kvalitě cest záležela jeho pověst. Cesta byla, jak název ulice napovídá, lemována alejí třešní.

V opuštěných lomech vznikly později rybníčky, které sloužily zdejší mládeži k letním radovánkám. V největším z nich byli prý dokonce vysazeni kapři. Pak už ale poetické zátiší mizí.

V legislativně nepřehledných devadesátých letech minulého století byly opuštěné lomy zavezeny odpadky (A že jich bylo! Ještě v r. 2018 tu brigádníci při úklidu obce vykopali téměř kompletní karoserii osobního auta...). Naštěstí došlo k následné rekultivaci a dnes se zde táhne zelený pás. Ten si místní obyvatelé vysadili svépomocí.

6. zastávka Kaplička

Jak je naše kaplička stará, to už přesně asi nezjistíme. Faktem je, že na mapě z r. 1764 už je zakreslená, takže nejméně jí bude 250 let.

Je pravda je, že takovýchto výklenkových kapliček, kterým se také říkávalo "poklony" je po naší republice rozeseo bezpočet, takže z historického hlediska se nejedná o žádný unikát, ale je naše a stala se vděčným cílem vycházek i v dnešních dnech.

Wikipedie nám říká: **Výklenková kaple** (na Moravě nazývaná poklona[1]) je menší sakrální stavba, ve střední Evropě tradičně považovaná za typ kaple, která ale postrádá vnitřní prostor modlitebny. Její označení je odvozeno od výklenku určeného pro umístění obrazu, sochy nebo reliéfu odpovídajícího zasvěcení kaple. Bývá umístěna v krajině podobně jako Boží muka nebo někdy u studánek, podobu výklenkové kaple mívají i zastavení poutní nebo křížové cesty.

Dlouhá léta byla kaplička zanedbávána. Až v 90. letech se dočkala rekonstrukce a poslední opravy provedli v r. 2016 manželé Krumphanzlovi - znovu děkujeme!

V dobřejovické kronice je naše kaplička zmíněna v r. 1978: "Byla provedena oprava střechy na kapličce za Herinkem. Tato kaplička jako pamětník několik set let starý, poskytoval útechu a odpočinek cestujícím směrem z Vídně přes Tábor do Prahy". Takže o moc moudřejší nejsme.

Pan Řehka, místní rodák, uvádí, že byla zasvěcena sv. Františkovi, dnes zde nad námi bdí sv. Jan Nepomucký.

7. zastávka Petrovy vrchy

Ke kopci nad vámi se váže prastará pověst: obyvatelé Popoviček tu chtěli vystavět kostel. Ve dne vozili na vrchol stavební kámen, ale ten byl vždy do rána přenesen na vrch Bartolomějský. Někteří osadníci prý dokonce viděli v noci oslíčka, který kámen převáží. Nechali tedy kamení tam, kde bylo, a zbudovali kostel tady - podle jména vršku byl zasvěcen sv. Bartoloměji a vysvěcen byl v r. 1332.

Přes kopec pak pokračovala "Královská cesta", obchodní trasa, která vedla z Prahy přes Chodov, Rozkoš do jižních Čech a dále do Vídně.

Když se díváte na nevyšší místo kopce, jihozápadním směrem vidíte hraniční dub. Označoval zde hranici mezi Herinkem a Popovičkami a říkalo se tu "U dubku". Více o hraničních dubech se dočtete na jiném stanovišti.

8. zastávka Rybník V topolech

Rybníků v obci bylo v minulosti několik. Dva větší v jižní části katastru zásobovaly vodou mlýny pod obcí, malé rybníčky v obci sloužily k napájení dobytka, koupání husí a příležitostně také jako požární nádrže.

U tohoto rybníka, kterému se říká V topolech (někdy také Na obci), se v minulosti často setkávala celá vesnice - při pálení čarodějnic, v zimě na bruslení, v létě se zde odehrávala nezávazná sousedská setkání u ohníčku. Za příznivého počasí se sem chodila koupat mládež z celého okolí.

Pravda je, že topolů už tu mnoho nezbylo a koupat by se tu chtěl asi málokdo...

Od r. 1965 do r. 2018 tu stála bouda, vybudovaná místními rybáři. Nejdříve sloužila jako zázemí pro zdejší akce, později ji využívala především mládež :-)

St. Boček, J. Brunhans

J. Bursík, A. Mika, F. Babka, J. Zima

dílo dokončeno...

9. zastávka Na Hrázi

Kdybyste se vrátili do doby před 300 lety, stáli byste přímo uprostřed rybníka, lépe řečeno v největším z několika herinských rybníků. Část ulice Na hrázi tehdy byla opravdu hrází, která zachytávala vodu z Osnického potoka i z okolních polí. Rybník se v té době rozprostíral pěkný kus za vesnicí.

Hráz byla patrná ještě v polovině minulého století, materiál z ní se ale použil na zpevnění polních cest a tak postupně zanikla úplně..

Rybník v r. 1769

Stejně místo dnes

10. zastávka Stará náves

Cože, tohle má být náves? Ale ano, pokud se pozorně rozhlédnete kolem dokola, zjistíte, že plácek, ohraničený ploty okolních domů není zase tak maličký. A v minulosti, kdy měl Herink 100 až 150 obyvatel, jako náves úplně postačoval. Vešlo se sem všechno důležité.

Zvoničku a křížek už určitě znáte. Možná jste už četli i příběh zvonku z naší zvoničky. Jestli ne, čtěte dále:

Jak to bylo s naším zvonkem

V r. 1908 byla vybudována kaplička na návsi, v sousedství žulového křížku. Její zvon byl nejdříve v za 2. světové války zakopán, aby unikl roztavení. Obyvatelé Herinka místo něj odevzdali fašistům menší zvonek, který sloužil ve statku č. p. 10 jako signál k zahájení práce. Po skončení války byl původní zvon znovu slavnostně zavěšen.

V 90. letech 20. století byl zvonek odcizen a prodán "na černém trhu". Podařilo se ho vypátrat na hrobě na pražských Olšanských hřbitovech, z pietních důvodů však zůstal již na místě a do Herinku putoval zvon nový.

Další významný objekt zde byla hasičská zbrojnice. Ta byla zřízena v kůlně hned za křížkem a zvoničkou. Hasičský sbor v Herinku působí už od r. 1900.

Méně nápadný, ale také známý byl bílý domek s balkonem vpravo od křížku. V něm bydlela čeleď, která sloužila na statku v čp. 10. Většinou byla původem ze Slovenska, proto se domku říkalo Slovárna.

Dlouhá léta sem na návěs lidé z Herinku chodili také k obecní studni. Ne každý statek měl studnu vlastní a tak se pro vodu k napájení dobytka chodilo do té obecní, a to až do druhé sv. války. Studna byla nejdříve opatřena rumpálem s okovem, později byla vylepšena - byla tu dřevěná pumpa s vahadlem. Dnes můžete vidět v rohu někdejší návsi před zatačkou na Radějovice klasickou litinovou pumpu, která

už není funkční. Studna byla léta pravidelně udržována a opravována a sloužila až do r. 1964, kdy zničila vodu ve studni močůvka z JZD.

Studna s rumpálem

Studna s vahadlem

Na náves navazoval ještě další veřejný prostor, dnes v ulici U kovárny - předzahrádka před č.p. 2 byla podstatně menší a ulice byla až k odbočce ke statku č.p. 1 tak prostorná, že se jí říkalo „dolní náves“.

11. zastávka Obecní kovárna

Zde v čp. 2 byla ve dvacátých letech minulého století zřízena obecní kovárna. Stejně jako zájezdní hostinec tu byla ke službám obchodníků, kteří putovali se svým zbožím z Vídně nebo jižních Čech do Prahy.

Než byla vystavěna kovárna obecní, sídlil kovář v čp. 8 a zde stála obecní pastouška - dům, který mohli využívat k bydlení obecní sluhové a později obecní chudí.

Interiér kovárny - ilustrační foto

Tvrzka

Naproti kovárně stojí řada původních domů a za ní už jen novostavby. Dříve zde místo nich byla louka, kde se říkalo V tvrzce. Ve 30. letech tu dělníci při údržbě koryta potoka narazili na hliněné valy a později, v 70. letech, jejich nález potvrdil geodet zdejšího JZD.

Domnívali se tehdy, že se jedná o pozůstatky avarského osídlení, vždyť Avari si podle pověstí stavěli opevněná sídliště - hrynky. A tím by se dal vysvětlit název naší vesničky!

Ale bohužel, archeologický ústav má jiný názor "Avarské dočasné opevněné tábory zvané "hrynky" známe pouze z písemných pramenů, neboť archeologicky nebyly nikdy doloženy. Avari přišli do Karpatské kotliny po polovině 6. století, ale do Čech aktivně nezasáhli... Z těchto důvodů lze bohužel Vámi citovaný zápis považovat za absolutní nesmysl a bude jistě ve prospěch věci, když nebude dále šířen."

Takže pš! Nikde to neříkejte!

12. zastávka Čistička

Co tady, na konci světa, může být zajímavého? Pravda, působí to tady trochu nehostinně, ale rozhlédněte se po okolních polích - někde jsou ještě patrná stromořadí. To v místech, kudy vedly cesty a cestičky, propojující okolní vesnice.

Hlavně zde ale můžete vidět místa, kde se nacházelo první opravdu prokázané osídlení na katastru Herinku. Při výstavbě Pražského okruhu proběhl záchranný archeologický průzkum, který odhalil stopy osad.

Nejstarší sídliště se rozkládalo přibližně na křížení Pražského okruhu a silnice na Dobřejovice. Odborníci je datují do období 6. až 5. století před naším letopočtem. Podařilo se jim odkrýt pozůstatky velkých nadzemních dřevěných staveb, zbytky keramiky a také tento skleněný korálek.

Ten naznačuje, že by se mohlo jednat o keltské osídlení.

Další z archeologických nálezů je datován do poloviny 3. století až 2. století př. Kr. Jedná se o větší osadu, která se rozkládala tam, kde končí nadjezd Pražského okruhu (u levého okraje).

Větší část osady už sice leží na katastru Osnice, ale přesto ji můžeme považovat taky trochu za svou. Celkem se zde nacházelo 173 objektů - polozemnic, zásobních jam i nadzemních kůlových staveb a pecí. Stáří této osady určili archeologové podle střepů keramiky a podle zlomku železné spony do mladší doby železné.

Herink 1. Část středolaténské železné spony spojené konstrukce

Herink 1. Fragment dvoubarevného skleněného korálu z doby laténské

13. zastávka Nová náves

Tento prostor prošel v posledních desetiletích asi největší proměnou. Původně okraj vesnice, kde svět končil Panskou stodolou a dále už byla jen pole, později místo rozkvětu socialistického zemědělství a dnes téměř idylická oddechová zóna s hřištěm a mateřskou školkou.

První fotografie je z 90. let. Zděná budova u pravého okraje je Panská stodola, která patřila ke statku čp. 10. Později byla rozebrána a místo ní dnes stojí obecní úřad a hasičská zbrojnice. Zbytek budov - to je kravín (typ 204, tj. pro 204 krav) a seník JZD Rudá hvězda Modletice (z toho je dnes bytovka). Kolem dokola, kde jsou na fotografii pole, stojí dnes nová výstavba.

Další série fotografií je z r. 2015, kdy už stojí nový úřad, fotbalové hřiště, ale také tu ještě jsou hospodářské budovy bývalého JZD a samozřejmě chybí školka.

Vpravo vykukuje obecní úřad s krámkem

Školka ještě chybí

14. zastávka Hurá do Popoviček

I když dnes zde vede silnička podřadné třídy, muselo tu být dříve pořádně živo. Herink byl s Popovičkami v minulých stoletích spjatý mnohem více než dnes.

Herinské děti tudy chodily denodenně do školy. Ano, pěšky! Vyučování bylo zavedeno v r. 1755, tenkrát ale neměla škola vlastní budovu a vyučování probíhalo v najatých světnicích. Až v r. 1823 byla dostavěna první opravdová škola.

Každou neděli se z přifařených obcí scházeli všichni dobří křesťané v Popovičkách v kostele sv. Bartoloměje. Odehrávaly se tu také všechny křty, svatby, pouti. A na poslední cestu mířili herinští zase do Popoviček, na hřbitov.

Na novém hřbitově v Popovičkách stojí také pomník padlým v 1. světové válce, který nechaly společně zbudovat obce Popovičky, Modletice a Herink – zajděte se podívat, až budete smět 😊.

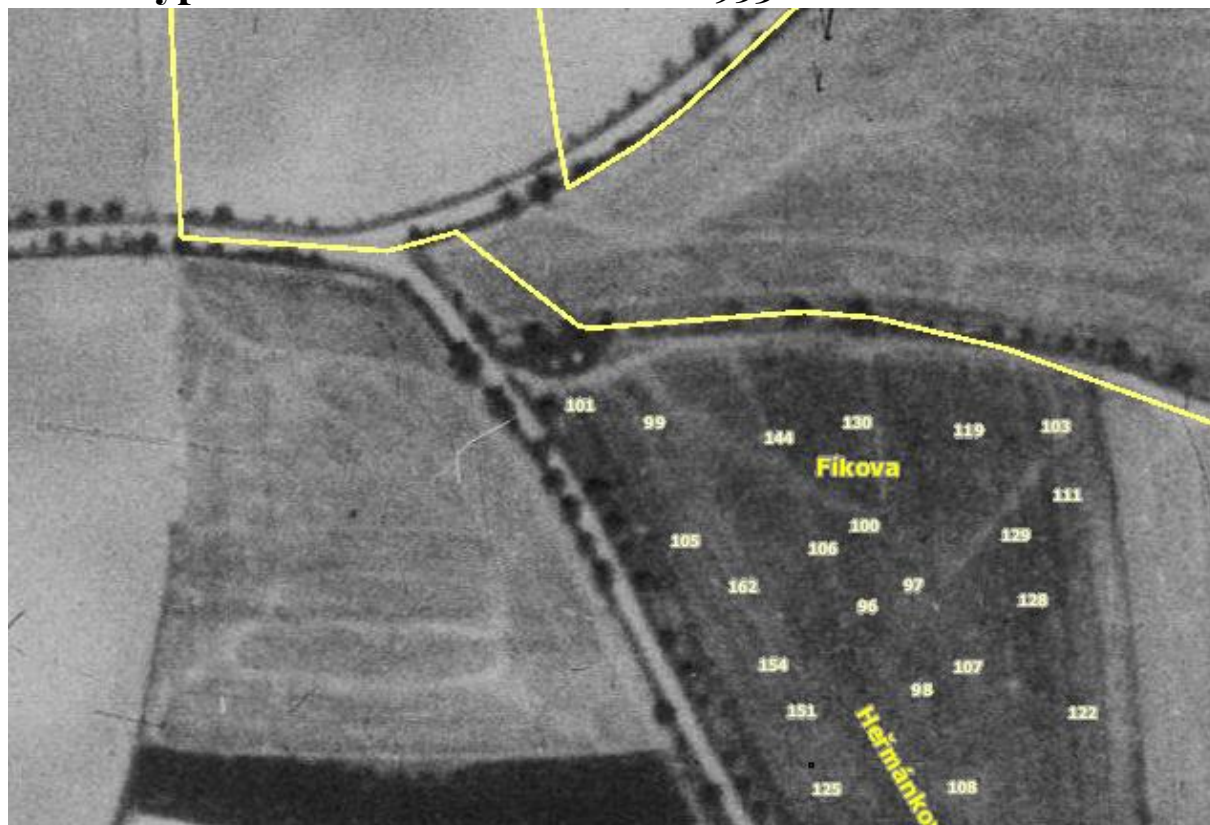

Cestu bylo potřeba řádně udržovat, v zimě v létě. Pokud se vám zdálo, že o letošní zimě vážně odklizení sněhu, vězte, že je to jen úhlem pohledu. V zimě 1939/40 si místní sněhu užili, až až. Podle kroniky Popoviček napadl sníh 5. 12. a ležel až do konce února. Silnici bylo potřeba 3x za zimu proházet – považte! Na tuto práci nebylo potřeba jednoho stroje, jako dnes, ale 20 lidí s lopatami. A to prý byly leckde závěje až 1 metr vysoké.

V té době měla silnice jen šterkový povrch, asfaltové silnice do Herinku dorazily až po 2. světové válce.

Krajina kolem Herinku také dříve byla protkána mnoha cestami a cestičkami. Ty padly za oběť kolektivizaci zemědělství. Jedna z cestiček vedla zrovna kolem plotů dnešního sídliště Slunečná stráň přes vršek Skalka a napojovala se na cestu k Modleticím. Byla rozorána v r. 1976.

Takto vypadala Slunečná stráň v r. 1953

15. zastávka Skalka

I tady, na okraji Herinku máme své dominanty.

Kopeček směrem na Modletice (při pohledu k Popovičkám vlevo) nese trochu ambiciózní jméno - Skalka. Ne snad kvůli své výšce, ale proto, že zde kamenité podloží vystupuje těsně pod povrch. I zde byly malé lomy na stavební kámen - ten sloužil hlavně pro opravy zdejších silnic, ke stavbě domů a hospodářských stavení.

Dub v poli směrem ke kapličce je ještě starší, než památná lípa u autobusové zastávky v Herinku. Podle obvodu kmene a tabulek průměrných přírůstků jsem si dovolila jeho stáří odhadnout na 200-220 let. Patrně to bude tzv. "hraniční dub" - tyto stromy se vysazovaly na hranice katastrů nebo velkých statků a proto byly zvláště chráněné. Zde mohl označovat konec panských pozemků (domnikálu), za kterými už byla pole sedláků. Později údajně sloužil také jako vojenská značka válečným kartografům, a proto se těšil zvláštní ochraně.

Podobného velikána můžete vidět ještě na jižní hranici Herinku - v poli nad nejvyšším úsekem vycházkové trasy pod Petrovými vrchy.

A toto jsou první šťastné výherkyně, které nejrychleji odhalily všechna stanoviště a správně vyluštily tajenku.

